

25-Mart, 2025-yil

## **RIVOJLANISHIDA MUJASSAM NUQSONGA EGA BO‘LGAN BOLALAR BILAN OLIB BORILADIGAN KORREKSION ISHLAR TIZIMI**

**Shayzoqov Sharofiddin Abdulla og‘li**

*Abdulla Qodiriy nomidagi Jizzax davlat pedagogika universiteti*

*Universiteti 4-bosqich talabasi*

---

**Annotatsiya:** *Ushbu maqola yordamchi maktablarda rivojlanishida nuqsonga ega bo‘lgan bolalarni nutq nuqsonlarni o‘rganish va xarakterini bilish. Rivojlanishida nuqsoni bo‘lgan bolalarni erta aniqlab ularga tashxis qo‘yish va nuqsonni erta bartaraf etish, bolalarni tasviriy faoliyat jarayonida nutqini rivojlantirishning umumiy va maxsus didaktik tamoillarini, shakli, mazmuni, metodlari haqida so‘z boradi. .Maxsus ehtiyojli o‘quvchilarga ta‘lim berishda interaktiv va ko‘rgazmali vositalar yordamida bilimlarni yetqazish muhim ahamiyatga ega .*

**Kalit so‘zlar:** *Reabilitatsiya, kopleks,nuqson ,rivojlanish ijtimoiy, diagnostik , pisixik , jismoniy , tashxis, skrinni, differensial,defektolog, nutq, tasviriy faoliyat*

---

### **KIRISH**

Rivojlanishida nuqsoni bo‘lgan bolalarga samarali talim tarbiya berish ijtimoiy moslashivuni yaratish uchun uning rivojlanish imkoniyat va xususiyatlarini tog‘ri baholay olish bog‘liqdir .Bu vazifani rivojlanish nuqsonlarini kopleks psixalogig pedagogik diagnostika qilish orqali amalga oshirish mumkun.

Rivojlanishida mujassam nuqsonga ega bo‘lgan bolalar bilan olib boriladigan korreksion ishlar tizimi – bu turli xil jismoniy, ruhiy yoki intellektual qobiliyatlarning rivojlanishida muammolar bo‘lgan bolalarga yordam berish uchun ishlab chiqilgan tizimdir. Ushbu tizimning asosiy maqsadi bolaning rivojlanishidagi nuqsonlarni bartaraf etish, ularning jamiyatda to‘liq va muvaffaqiyatli faoliyat ko‘rsatish imkoniyatlarini yaratishdir.

Korreksion ishlar tizimi quyidagi asosiy tarkibiy qismlardan iborat bo‘lishi mumkin:

#### **1. Diagnostika**

Psixologik va pedagoji diagnostika: Bolaning rivojlanishidagi nuqsonlarni aniqlash va ularni tahlil qilish. Bu jarayon psixologik testlar, intervyular, o‘yin faoliyati va boshqa metodlar yordamida amalga oshiriladi.

Rivojlanishning darajasini aniqlash: Fiziologik, kognitiv, va ijtimoiy rivojlanishning qanday darajada ekanligini baholash.

#### **2. Individuallashtirish dasturlari**

Ta‘limda individual yondashuv: Har bir bolaning ehtiyojlari va qobiliyatlariga qarab, o‘qitish metodlari va strategiyalarini tanlash.

Maxsus mashqlar va topshiriqlar: Bolaning nuqsoniga qarab, maxsus mashqlar, o‘yinlar va faoliyatlar tayyorlanadi.

#### **3. Korreksion pedagogika**

25-Mart, 2025-yil

Maxsus ta'lim: Nutq, harakatlar va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish uchun maxsus pedagogik yondashuvlar.

O'qituvchilar va pedagoglarning tayyorligi: Korreksion ishlar olib boradigan o'qituvchilar va pedagoglar, bolaning o'ziga xos ehtiyojlariga javob beradigan metodlarni bilishlari kerak.

#### 4. Psixologik yordam

Emotsional qo'llab-quvvatlash: Bola o'zining nuqsoni bilan bog'liq qiyinchiliklarni engish uchun psixologik yordam ko'rsatiladi.

Ijtimoiy moslashuv: Bola jamiyatda o'zini erkin va ishonchli his qilish uchun ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish.

#### 5. Fizik va rehabilitatsiya terapiyasi

Fizioterapiya: Agar bolaning jismoniy rivojlanishida nuqson bo'lsa, fizioterapiya mashqlari yordamida ularning harakat qilish ko'nikmalarini rivojlantirish.

O'yin va harakat terapiyasi: O'yin orqali motorika va harakatlarni yaxshilash.

#### 6. Ota-onalar bilan hamkorlik

Ota-onalar uchun treninglar: Ota-onalar bolalarining ehtiyojlarini yaxshiroq tushunish va ularni qo'llab-quvvatlash uchun maxsus treninglar o'tkazish.

Uyda qo'llab-quvvatlash: Ota-onalar bolaning rivojlanishini uyda davom ettirishga yordam beradigan maslahatlar.

#### 7. Ijtimoiy integratsiya

Jamiyat bilan moslashuv: Bola jamiyatda to'liq faoliyat ko'rsatishi uchun ijtimoiy moslashuv dasturlari va faoliyatlari tashkil etiladi.

Bunday tizim muvaffaqiyatli ishlashi uchun, ta'lim muassasalari, psixologlar, pedagoglar, ota-onalar va boshqa ijtimoiy guruhlar o'rtasida yaqin hamkorlik zarur. Korreksion ishlar nafaqat bolaga, balki uning oilasiga va jamiyatga ham katta ta'sir ko'rsatadi, chunki bola o'zining rivojlanish nuqsonlarini engib, jamiyatda muvaffaqiyatli faoliyat ko'rsatishi mumkin bo'ladi.

### FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

Nurkeldiyeva, M.U.Hamidova "Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar diagnostikasi". Toshkent 2016 —yil.

2. "Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar bilan korreksion logopedik ish" o'quv - uslubiy majmua.

3. M.Y.Ayupova. " Logopediya" 10.08.2007-yil 4. Raxmanova V.S. " Korreksion pedagogika va logopediya " 2007-yil

5. M.Y.Ayupova. "Logopediya" O'zbekiston faylasuflar Milliy jamiyati. 2007-yil.

6. Xasanova M. M, Halimova O. M. RIVOJLANISHIDA NUQSONI BO'LGAN BOLALARNI O'RGANISHGA KOMPLEKS YONDOSHUV. Международныйнаучныйжурнал №5 (100), часть2 «Научный импульс» Декабрь, 2022. b1784-1788. June, 2023

25-Mart, 2025-yil

7. Sobirov S.T. "Some factors that impede the development of students' creative abilities in fine art classes". Asian Journal of Research № 1-3, 2020, ISSN 2433-202x. 2020 yil. 214-218 b.

8. Sobirov S.T. "IMPORTANCE OF ILLUSTRATIONS FOR PERCEPTION OF CONTENT OF THE BOOK". European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences. Volume 8 Number 4, 2020 Part II ISSN 2056-5852. P 98-101.

9. Sarvar Tursunmurotovich Sobirov. "Developing Students' Imagination Through Illustration and Illustrations in Fine Arts Classes". International Journal of Social Science Research and Review. <http://iissrr.com> editor@ijssrr.com Volume 5, Issue 6 June, 2022.

10. Sarvar Tursunmurotovich Sobirov. "Modern Traditions of Working with Illustrations to Fiction (Based on Educational Cluster)". International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding. [http : //ij mmu.com](http://ijmmu.com)editor@ii mmu.com. ISSN. 2364-5369. Volume 9, Issue 6 June, 2022.